

THE PRAGMATIC MEANING OF POSSESSION

Ionela Gușatu, Assist., PhD and Roxana Sfetea, Prof., PhD, “Carol Davila” University of Medicine and Pharmacy, Bucharest

Abstract: Această lucrare urmărește să prezinte cazuri în care posesia din cadrul unui grup nominal cu genitiv nu este recuperabilă din structura semantică a niciunuia dintre elementele constitutive ale grupului, ci este recuperabilă by default, pe baza unor informații venind din contextul extralingvistic în care este folosit grupul.

Keywords: *posesie, genitiv, grup nominal, lexicon generativ*

Pentru a demonstra că posesia este o relație determinabilă pragmatic, vom argumenta că semnificația posesivă din grupul nominal nu provine decât în cazuri excepționale dintr-un nume centru inerent relațional. Demonstrația este simplă. Există într-adevăr grupuri nominale cu dependent genitival care exprimă posesia, relația provenind din numele centru. Este cazul unor grupuri în care centrul este un nume de tipul *proprietarul, deținătorul, posesorul*. Pentru cazuri de acest fel, grupul nominal moștenește relația de posesie de la numele centru, care este inerent relațional: un proprietar (deținător, posesor) este cel ce are în proprietate (deține, posedă) ceva. Numele centru stabilește așadar relația de posesie cu un al doilea argument care este genitivul, iar genitivul denumește obiectul posedat. Lexiconul generativ¹ codifică această caracteristică în rolul FORMAL al numelor precum *proprietarul, deținătorul, posesorul*:

$$(1) \quad \left[\begin{array}{l} \text{proprietar ul} \\ \text{ARGSTR} = \left[\begin{array}{l} \text{ARG} = x : \text{posesorul} \\ D - \text{ARG} = y : \text{obiectul} \quad \text{posedat} \end{array} \right] \\ \text{EVENSTR} = [D - EV = e : \text{stare}] \\ \text{QUALIA} = [\text{FORMAL} = \text{posesie}(e, x, y)] \end{array} \right]$$

¹ Pustejovsky (1995), *The generative lexicon*.

În continuare, prin simpla specificare a obiectului posedat, aceste nume proiectează un grup nominal cu semnificație posesivă:

$$(2) \left[\begin{array}{l} \text{proprietar ul casei} \\ ARGSTR = \left[\begin{array}{l} ARG = x : \text{posesorul} \\ D - ARG = y : \text{obiectul posedat} \wedge y = \text{casa} \end{array} \right] \\ EVENSTR = [D - EV = e : \text{stare}] \\ QUALIA = [FORMAL = \text{posesie}(e, x, \text{casa})] \end{array} \right]$$

Situațiile de posesie inerentă descrise mai sus sunt însă excepționale, și aceasta din două motive. În primul rând ele sunt rare, pentru că puține sunt numele care proiectează un grup nominal posesiv în acest fel. Iar în al doilea rând, aceste situații sunt opuse, din punctul de vedere al structurii semantice de posesie, situațiilor celor mai frecvente din limbă. Într-adevăr, se observă că în situațiile analizate mai sus posesia provine din relația exprimată de numele centru. În copleșitoarea majoritate a situațiilor din limbă însă, nu prin această configurație se exprimă posesia, ci printr-o configurație inversă, adică prin nume centru care denotă obiectul posedat și prin genitiv care exprimă posesorul. Această structură semantico-sintactică este pentru a spune așa regula posesiei în limbile naturale: *casa lui Ion*.

Se întâmplă acum că tocmai pentru situațiile din a doua categorie nu dispunem de o determinare lexicală a relației de posesie. Cu alte cuvinte, pentru situațiile tipice de posesie nominală posesia nu este nici inerentă, nici contextuală. Aceste afirmații vor fi argumentate în continuare.

Demonstrația faptului că într-un grup nominal posesiv precum *casa lui Ion* posesia nu provine din numele centru este simplă. Ea constă în a sublinia faptul că numele centru nu este relațional. Acest lucru este evident. Pentru majoritatea lucrurilor pe care le declarăm drept obiecte posedate (case, animale de companie, mijloace de locomotie, etc.), ideea de relație cu un al doilea argument lipsește cu desăvârșire. Aceste nume sunt, semantic vorbind, predicate cu un singur argument, adică predicate monadice. În lexiconul generativ, proprietatea aceasta se exprimă prin inexistența în valoarea rolului FORMAL a unui predicat cu două argumente:

$$(3) \quad \left[\begin{array}{l} \text{casa} \\ \text{ARGSTR} = [\text{ARG} = x : \text{constructie}] \\ \text{QUALIA} = [\text{FORMAL} = \text{casa}(x)] \end{array} \right]$$

Nu există prin urmare niciun indiciu independent în structura de argumente și în rolul FORMAL al unui cuvânt precum *casa* care să ne permită să îi construim acestui cuvânt o reprezentare relațională implicând ideea de posesie. În alți termeni, știm ce ne trebuie, dar nu avem niciun temei pentru a spune că structura pe care lexiconul generativ o dă numelui *casa* arată ca mai jos și că permite proiecția unui grup nominal posesiv:

$$(4) \quad \left[\begin{array}{l} \text{casa} \\ \text{ARGSTR} = \left[\begin{array}{l} \text{ARG1} = x : \text{constructie} \\ \text{ARG2} = x : \text{obiect} \quad \text{posedat} \\ D - \text{ARG1} = y : \text{uman} \vee \text{institutie} \\ D - \text{ARG2} = y : \text{posesor} \end{array} \right] \\ \text{EVENSTR} = [D - \text{EV} = e : \text{stare}] \\ \text{QUALIA} = [\text{FORMAL} = \text{casa}(x) \wedge \text{posesie}(e, x, y)] \end{array} \right]$$

Fiind demonstrat că numele centru al unui grup nominal de posesie tipică nu este în mod inerent relațional, mai rămâne acum să se arate că el nu este nici în mod contextual relațional. Pentru a arăta acest lucru este nevoie să se pornească de la o descriere semantică completă a numelui centru și să se arate că pentru niciunul dintre rolurile în care avem predicate relaționale ideea de posesie nu este prezentă. Nefiind prezentă, ea nici nu poate fi valorificată contextual prin procesul deja cunoscut de coerciție a tipurilor, care am văzut că funcționează pentru relațiile contextuale.

Fie așadar reprezentarea numelui *casa*:

$$(5) \left[\begin{array}{l} \text{casa} \\ \text{ARGSTR} = \left[\begin{array}{l} \text{ARG} = x : \text{constructie} \\ D - \text{ARG1} = y : \text{uman} \vee \text{institutie} \\ D - \text{ARG2} = z : \text{uman} \end{array} \right] \\ \text{EVENSTR} = \left[\begin{array}{l} D - \text{EV} = e_1 : \text{stare} \\ D - \text{EV} = e_2 : \text{tranzitie} \\ D - \text{EV} = e_3 : \text{proces} \end{array} \right] \\ \text{QUALIA} = \left[\begin{array}{l} \text{FORMAL} = \text{casa}(x) \\ \text{CONST} = a_consta(e_1, x, \text{incaperi}, \text{acoperis}, \text{etc}) \\ \text{AGENTIVE} = a_construi(e_2, z, x) \\ \text{TELIC} = a_locui(e_3, y, x) \end{array} \right] \end{array} \right]$$

Această reprezentare dă seama de principalele proprietăți semantice ale cuvântului. Se observă că rolurile care introduc predicate n-adice sunt CONSTITUTIVE, AGENTIVE și TELIC. Ceea ce este important este că niciunul dintre aceste predicate nu face referire la posesie: astfel, *a consta* stabilește o relație între întregul care este o *casă* și părțile sale; *a construi* stabilește relația dintre agentul constructor și rezultatul acțiunii sale, *casa*, în vreme ce *a locui* stabilește relația dintre casă și cel care stă în ea. Ideea de posesie nu este în niciun fel recuperabilă din aceste date.

Din toate cele expuse mai sus, rezultă așadar că posesia din grupul nominal cu genitiv nu este recuperabilă din structura semantică a niciunuia dintre elementele constitutive ale grupului. În aceste condiții, este rezonabil să se afirme că ea este recuperabilă *by default*, pe baza unor informații venind din contextul extralingvistic în care este folosit grupul. Astfel, dacă structura lexicală nu permite identificarea inerentă sau contextuală a unei relații exprimabile prin grup nominal genitival, atunci intră în funcțiune cunoștința de natură extralingvistică conform căreia anumite obiecte pot fi privite drept obiecte posedate de către anumite persoane sau instituții.

BIBLIOGRAPHY :

1. Ionescu, Emil, *Gramatici formale*, Editura Universității din București, 2007.
2. Pustejovsky, James, 1995, *The Generative Lexicon*, The MIT Press, London